

TRANS

asmenų
teisių apsauga

LYČIŲ

Tarptautinės
tendencijos
ir nacionalinės
galimybės

2019 m. gruodžio 10 d.
10:00–17:45 val.

Vieta:
Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Gedimino pr. 51, Vilnius
Konferencijų salė (V a.)

ORGANIZATORIUS

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS TARNYBA

RĖMĖJAI

Projektas iš dalies
finansuojamas
Europos Sąjungos Teisių,
lygybės ir pilietiškumo
programos lėšomis

ORGANIZACINIAI PARTNERIAI

PROJEKTO PARTNERIAI

Konferencija organizuota įgyvendinant Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos lėšomis iš dalies finansuojamą projektą „#LGBT_LT: didinant visuomenės sąmoningumą ir bendruomenės matomumą Lietuvoje“ (sutarties Nr. JUST-REC-DISCAG-2016-02-777243). Konferencijos programoje pateikiama informacija atspindi išimtinai autorių poziciją, o Europos Komisija nėra atsakinga už bet kokią šiame leidinyje esančios informacijos panaudojimą.

Savo komentarus ir pasiūlymus siųskite el. paštu lygybe@lygybe.lt

Agneta Skardžiuvienė

Lygių galimybių kontrolierė

Pastaraisiais metais apie translyčių asmenų lygiateisiškumą Lietuvoje kalbama kaip niekad daug. Labai džiaugiuosi, kad Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, organizuodama jau antrąją šiai temai skirtą konferenciją, aktyviai prisideda prie opiausių žmogaus teisių klausimų aptarimo ir sprendimo mūsų šalyje.

2019 metų pradžioje sulaukėme ypač svarbaus Konstitucinio Teismo sprendimo, kuriame konstatuota, kad svarbiausias šalies įstatymas draudžia diskriminaciją ir lytinės tapatybės pagrindu. Žmogaus teisių gynėjų bendruomenė džiaugėsi tokiu translyčių asmenų pripažinimu. Kartu šis sprendimas mums visiems primena, kad esamas teisinis reguliavimas negina šių žmonių taip, kaip turėtų.

Prieš daugiau nei dešimtmetį Lietuva, neužtikrinusi translyčių asmenų teisių, pralaimėjo bylą Europos Žmogaus Teisių Teisme. Mūsų šalis buvo įpareigota priimti reikiamą teisinį reguliavimą, tačiau, deja, šioje srityje iki šiol nuveikta itin nedaug.

Nuo 2017 metų translyčiai piliečiai gali pasikeisti asmens tapatybės dokumentus. Tiesa, tokia praktika anaipol nėra pakankama, kadangi šie asmenys savo tapatybę vis dar privalo įrodyti teisme. Net ir teisiškai ją pripažinus, translyčiai asmenys susiduria su daugybe praktinių problemų. Nėra vieningo valstybinių institucijų sutarimo, kaip tvarkomi jų asmens duomenys, teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos, garantuojama apsauga darbo rinkoje. Iškalbingas ir faktas, kad Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektas, parengtas Teisingumo ministerijai bendradarbiaujant su ekspertais, vis dar nepateiktas Seimui.

Akivaizdu, kad problemų dar esama nemažai. Kita vertus, Tarptautinę žmogaus teisių dieną norėčiau pasidžiaugti visais, garsiai kalbančiais apie translyčių asmenų lygiateisiškumą. Pernai Nacionaliniame žmogaus teisių forume rengtoje diskusijoje translyčiai asmenys drąsiai ir atvira pasakojo apie savo patirtis. Šiomet vėl matome žmones, ryžtingai atstovaujančius savo bei kitų interesams. Nuoširdžiai jiems dėkoju. Dėkoju ir visai Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos komandai bei partneriams, padėjusiems šią temą iškelti į aukščiausią žmogaus teisių darbotvarkės lygmenį.

Sąvokų žodynelis

Biologinė lytis

(angl. sex) apibūdina biologinių charakteristikų visumą, susijusią su pirminiais ir antriniais lyties požymiais, genų rinkiniu ir hormonų poveikiu asmens organizmui.

Lyties pakeitimas

(angl. gender reassignment) yra procesas, kurio metu individai įvairiais pokyčiais ir procedūromis iš naujo apibrėžia savo kūno santykį su individualia lytine tapatybe. Šis procesas gali, tačiau neprivalo, apimti įvairias medicinines procedūras (pavyzdžiui, hormonų terapiją), kuriomis translyčiai asmenys „suderina“ savo fizinę išvaizdą su savo tikrąja lytine tapatybe. Lyties pakeitimo procesas yra susijęs ir su sudėtingais socialiniais bei teisiniais pokyčiais, pavyzdžiui, atsiskleidimu šeimos nariams, draugams bei bendradarbiams, asmens tapatybės dokumentų pakeitimu ir kita.

Lyties pakeitimo operacija

(angl. gender reassignment surgery) – chirurginės procedūros, kuriomis siekiama pakeisti asmens fizinę išvaizdą tokiu būdu, kad ši kuo labiau atspindėtų tam tikrai lyčiai būdingas charakteristikas. Šios procedūros apima ne tik lyties organų korekciją, bet ir kitas kūno išvaizdos bei funkcijų modifikacijas, pavyzdžiui, plaukų šalinimą lazeriu. Chirurginės pirminių lytinių požymių korekcijai skirtos procedūros atliekamos kartu su hormoniniu gydymu, kai vartojant atitinkamus hormoninius preparatus yra įgaunami antriniai lyčiai būdingi požymiai.

Lyties raiška

(angl. gender expression) apibūdinama kaip ženklų ir simbolių visuma, apimanti individualias lytinės tapatybės raiškos priemones bei aplinkinių sugebėjimą šiuos ženklus ir simbolius atpažinti. Kiekvieno asmens lyties raiška yra itin individuali bei glaudžiai susijusi su šio asmens lytine tapatybe. Kita vertus, dviejų tą pačią lytinę tapatybę turinčių asmenų lyties raiška gali būti itin skirtinga.

Lytinė tapatybė

(angl. gender identity) apibūdinama unikalų kiekvieno asmens lyties pajautimą bei su tuo susijusį savęs (ne)priskyrimą konkrečiai lyčiai. Lytinė tapatybė formuojasi bei kinta biologinės lyties, socialinės lyties ir lytinės raiškos patirčių pagrindu. Lytinės tapatybės pajautimas tam tikrais atvejais turi įtakos asmens santykiui su savo kūnu bei fizine išvaizda. Dėl šios priežasties gali būti atliekamos tam tikros fizinės išvaizdos koregavimo procedūros, potencialiai apimančios ir chirurgines bei kitokias medicinines procedūras (pavyzdžiui, lyties keitimo operaciją).

Socialinė lytis

(angl. gender) yra socialinis konstruktas, pagal kurį vyrams ir moterims priskiriami tam tikri socialiniai vaidmenys bei formuojamos su lytimi susijusios normos. Pažymėtina, jog vyrams ir moterims būdingi socialiniai vaidmenys nėra pastovūs ir kinta priklausomai nuo istorinių, socialinių, kultūrinių ir kitokių aplinkybių.

Teisinis lyties pakeitimo pripažinimas

(angl. legal gender recognition) – asmens vardo ir su lytimi susijusios informacijos oficialiuose asmens tapatybės dokumentuose pakeitimas siekiant teisiškai pripažinti asmens lytinę tapatybę. Valstybės gali nustatyti tam tikras sąlygas šiai procedūrai atlikti.

Translytis asmuo

(angl. transgender) yra asmuo, kurio lytinė tapatybė priklauso tarp „moters“ ir „vyro“ kategorijų esančiam lyčių spektrui. Ši sąvoka žymi visus atvejus, kai asmenų socialinė lytiškumo raiška nesutampa su jų biologine lytimi pagal konkrečioje visuomenėje dominuojančią sampratą, ir apima transseksualius asmenis, nepriklausomai nuo to, ar jie save tik identifikuoja kaip tam tikros lyties atstovus, ar yra ėmęsi kokių nors žingsnių savo išvaizdos ar biologiniams aspektams pakeisti.

Kodėl svarbu kalbėti apie translyčių asmenų žmogaus teises?

Nors Civiliniame kodekse (CK) yra įtvirtinta asmens teisė pasikeisti lytį, lyties pakeitimo sąlygas ir tvarką reglamentuojantis įstatymas iki šiol nėra priimtas. 2007 metais Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) priėmė sprendimą byloje *L. prieš Lietuvą*, konstatuodamas, jog teisinio reguliavimo spraga prilygsta teisės į privataus gyvenimo gerbimą pažeidimui. Nepaisant to, kad jau praėjo beveik 20 metų nuo CK įsigaliojimo ir 12 metų nuo sprendimo byloje *L. prieš Lietuvą*, Lietuvos valdžios institucijos vis dar nepriėmė atitinkamo teisinio reguliavimo.

Ilgą laiką asmens tapatybės dokumentai translyčiams asmenims buvo keičiami tik po užsienyje atliktos lyties keitimo operacijos, kuri, savo ruožtu, reikė priverstinę sterilizaciją. Ši situacija iš esmės pasikeitė 2017 metais, kai nacionaliniai teismai įpareigojo pakeisti asmens tapatybės dokumentus be privalomųjų medicininių procedūrų reikalavimo, remiantis išimtinai psichiatro diagnoze. Taip buvo sukurta nauja teismų praktika. Remiantis šia progresyvia praktika, asmens tapatybės dokumentai Lietuvoje jau pakeisti beveik 40 translyčių asmenų.

Vis dėlto svarbu atkreipti dėmesį, kad šiuo metu asmens tapatybės dokumentai translyčiams asmenims yra keičiami išimtinai teismo keliu. Šalyje nėra greitos, skaidrios ir prieinamos administracinės procedūros. Be to, psichiatrinės diagnozės reikalavimas prieštarauja asmens apsisprendimo teisei ir sąlygoja patologizuojantį teisės į lytinės tapatybės pripažinimą pobūdį.

2017 metais Seimo narių grupė registravo įstatymo projektą, kuriuo apskritai būtų draudžiamos bet kokios su teisiniu ir medicininiu lyties pakeitimu susijusios procedūros. Savo esme šis pasiūlymas visiškai prieštarauja progresyviai nacionalinių teismų praktikai. Be to, manoma, kad šis radikalus siūlymas yra tiesioginis atsakas į Teisingumo ministerijos parengtą progresyvių Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektą.

Kadangi šis projektas vis dar nėra priimtas, teisė į lytinės tapatybės pripažinimą teismo keliu realizavę asmenys susiduria su tam tikrais iššūkiais. Pavyzdžiui, siekdami pasikeisti valstybės ir kitų subjektų išduotus dokumentus, kuriuose fiksuojami asmens duomenys. Tokie pakeitimai nėra teisiškai reglamentuoti ir šiuo metu yra įgyvendinami *ad hoc* būdu. Translyčiai asmenys, norėdami pasikeisti dokumentus ir (arba) pažymėjimus, beveik visuomet turi pateikti atitinkamą teismo sprendimą dėl lytinės tapatybės pripažinimo. Iš esmės tai reiškia, kad jie yra priversti atskleisti savo translytę tapatybę tretiesiems asmenims, o tai yra teisės į privataus gyvenimo gerbimą pažeidimas.

Translyčiai asmenys negali gauti jiems reikalingų sveikatos priežiūros paslaugų valstybinėse įstaigose. Kadangi sveikatos priežiūros specialistai atsisako teikti tokias paslaugas arba tokios paslaugos nėra apmokamos privlomojo sveikatos draudimo lėšomis, translyčiai asmenys yra priversti tokių paslaugų ieškoti užsienyje arba jas apmokėti savo lėšomis.

Konferencijos programa

TARPTAUTINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI IR ŽMONIŲ KASDIENYBĖ: NEEGZISTUOJANTI LYTIES KEITIMO PROCEDŪRA LIETUVOJE

Diskusijos dalyviai aktualizuos tarptautinius Lietuvos įsipareigojimus įgyvendinti EŽTT sprendimą byloje *L. prieš Lietuvą*. Jie taip pat aptars būtinybę tinkamai reglamentuoti teisę į lytinės tapatybės pripažinimą.

Dirbantiems translyčių asmenų teisių apsaugos sferoje dažnai kyla klausimas, kodėl jau parengtas progresyvus Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektas taip ir nebuvo pateiktas svarstyti Seimui. Ar translyčiai asmenys gali gauti jiems reikalingas sveikatos priežiūros paslaugas valstybinėse gydymo įstaigose, kol nėra priimtas atitinkamas teisinis reguliavimas? Kokia apimtimi teisinio reguliavimo trūkumas veikia translyčių asmenų kasdienybę? Atsakymų į šiuos klausimus diskusijoje ir ieškos įstatymų leidėjai, politikos formuotojai bei translyčių asmenų bendruomenės nariai.

10:00
11:30

1-oji plenarinė sesija

Moderatorius: MINDAUGAS JACKEVIČIUS,
portalo lrt.lt vyriausiasis redaktorius

Pranešimas: „Lytinės tapatybės pripažinimas: misija (ne)įmanoma?“, TOMAS VYTAUTAS RASKEVIČIUS, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos Lygių galimybių integravimo skyriaus vadovas

Diskusijoje dalyvauja:

- ALISA ALASEVIČĖ, translyčių asmenų bendruomenės narė;
- AGNETA SKARDŽIUVIENĖ, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė;
- RASA SVETIKAITĖ, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patarėja;
- ALGIRDAS ŠEŠELGIS, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministras;
- DAINIUS ŽALIMAS, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininkas.

Diskusija vyks lietuvių kalba su nuosekliu vertimu į anglų kalbą

11:30
12:00

Kavos pertrauka

Laisvalaikio erdvė, V a.

12:00
13:30

Nacionalinio žmogaus teisių forumo diskusijos

13:30
14:30

Pietų pertrauka

Laisvalaikio erdvė, V a.

Konferencijos programa

GEROJI UŽSIENIO VALSTYBIŲ PRAKTIKA REALIZUOJANT TEISĘ Į LYTINĖS TAPATYBĖS PRIPAŽINIMĄ

Vis daugiau šalių atsisako perteklinių procedūrų ir užtikrina galimybę translyčiams asmenims pasikeisti asmens tapatybės dokumentus pareikštiniu būdu. Būtent todėl tarptautinės diskusijos metu tarpvalstybinių institucijų, nevyriausybinų organizacijų ir Europos valstybių, kuriose įgyvendinama pažangiausia teisės į lytinės tapatybės pripažinimą realizavimo tvarka, atstovai dalyvavo savo praktika ir patirtimi.

Renginio metu bus keliamas klausimas, ko iš šios patirties galėtume pasimokti Lietuvoje. Dalyviai taip pat diskutuos, ar Lietuvoje susiklosčiusi praktika, kai asmens tapatybės dokumentai translyčiams asmenims yra keičiami teismo keliu, remiantis išimtinai psichiatro diagnoze, atitinka tarptautinius translyčių asmenų žmogaus teisių standartus. Jie taip pat svarstys, ar reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų. Jei taip, kokių?

14:30
16:00

2-oji paralelinė diskusija

Moderatorius: TOMAS VYTAUTAS RASKEVIČIUS,
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos Lygių galimybių integravimo skyriaus vadovas

Pranešimas: „Europos šalių praktika, realizuojant teisę į lytinės tapatybės pripažinimą“, CIANÁN B. RUSSELL, tarptautinės organizacijos „ILGA-Europe“ vyresnysis politikos koordinadorius

Diskusijoje dalyvauja:

- EMMA SMITH, Europos Tarybos SOGI departamento atstovė;
- MANUEL ABRANTES, Valstybės sekretoriaus patarėjas pilietybės ir lygybės klausimais, Portugalijos Vyriausybė;
- GABRIELLA CALLEJA, Europos reikalų ir lygybės ministerijos Žmogaus teisių ir integracijos direktorato SOGIGESC skyriaus vedėja, Maltos Vyriausybė;
- MARIANNE SÆLEN, Sveikatos apsaugos ministerijos Teisėkūros skyriaus Vyresnioji patarėja, Norvegijos Vyriausybė.

Diskusija vyks anglų kalba su nuosekliu vertimu į lietuvių kalbą

16:00
16:15

Obuolio pertrauka

Laisvalaikio erdvė, V a.

Konferencijos programa

TRANSLYČIŲ ASMENŲ PATIRTYS LIETUVOJE: NUO STIGMOS IKI PRIĖMIMO

Translyčiai asmenys Lietuvoje susiduria ne tik su teisiniais, bet ir su socialiniais iššūkiais. 2018 metais Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu atlikta apklausa atskleidė, kad 36,5 proc. Lietuvos gyventojų nenorėtų dirbti vienoje darbovietėje su translyčiu asmeniu, 48,7 proc. nenorėtų gyventi kaimynystėje.

Šią tendenciją iš dalies paaiškina visuomenėje bei medikų bendruomenėje įsišaknijęs požiūris, kad translytiškumas laikytinas psichikos liga. Kokią reikšmę turės Pasaulio sveikatos organizacijos sprendimas nebetraukti translytiškumo kaip psichikos sveikatos sutrikimo? Ar tai padės (o galbūt trukdys?) translyčiams asmenims, siekiantiems pasikeisti asmens tapatybės dokumentus, gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir integruotis Lietuvos visuomenėje?

16:15
17:45

3-oji paralelinė diskusija

Moderatorė: JŪRATĖ JUŠKAITĖ,
portalo manoteises.lt redaktorė

Pranešimas: „Pasaulio sveikatos organizacijos sprendimas išbraukti translytę tapatybę iš psichikos sutrikimų sąrašo: priežastys ir pasekmės“, DAINIUS PŪRAS, Jungtinių Tautų specialusis pranešėjas teisės į sveikatą klausimais

Diskusijoje dalyvauja:

- EVELINA DOBROVOLSKA, bylose dėl dokumentų keitimo translyčiams asmenims atstovaujanti advokato padėjėja;
- SIMAS KULIEŠIUS, translyčių asmenų bendruomenės narys;
- ALISA ALASEVIČĖ, translyčių asmenų bendruomenės narė.

Diskusija vyks lietuvių kalba su nuosekliu vertimu į anglų kalbą

Nuo
18:00

Filmo „Normalumas“ peržiūra ir diskusija „Kaip turėtų atrodyti vyriškumas feminizmo amžiuje?“

Konferencijų salė, V a.

Nepriklausoma Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos apžvalga

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, įgyvendindama Nediskriminavimo skatinimo 2017–2019 metų veiksmų plano priemonę Nr. 3.1 „Atlikti Lietuvoje gyvenančių LGBT bendruomenės asmenų padėties visuomenėje ir privataus gyvenimo apsaugos srityje tyrimą ir rezultatų analizę“, parengė nacionalinę apžvalgą apie translyčių asmenų situaciją Lietuvoje. Joje pateikiamas tiek socialinės, tiek teisinės translyčių asmenų situacijos vertinimas bei formuluojamos atitinkamos rekomendacijos atsakingoms valstybės institucijoms.

TRANSLYČIŲ ASMENŲ PADĖTIS LIETUVOJE: NACIONALINĖ APŽVALGA

Leidinyje nagrinėjama:

- tarptautinių organizacijų standartai ir rekomendacijos translyčių asmenų žmogaus teisių apsaugos srityje;
- reprezentatyvios Lietuvos gyventojų nuomonės apklausos apie translyčius asmenis rezultatai;
- praktiniai iššūkiai, su kuriais translyčiai asmenys susiduria įvairiose gyvenimiškose situacijose (dokumentų keitimas, sveikatos priežiūra, asmens duomenų apsauga, darbo santykiai ir kitos sritys);
- geroji užsienio valstybių praktika.

Nacionalinė apžvalga yra vienas iš Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos vykdomos prevencinės ir švietėjiškos veiklos, kuria siekiama mažinti diskriminacijos apraiškas įvairių socialinių grupių atžvilgiu, rezultatų.

Šis leidinys parengtas įgyvendinant Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietišumo programos lėšomis iš dalies finansuojamą projektą „#LGBT_LT: didinant visuomenės sąmoningumą ir bendruomenės matomumą Lietuvoje“ (sutarties Nr. JUST-REC-DISCAG-2016-02-777243). Leidinyje pateikiama informacija atspindi išimtinai autorių poziciją, o Europos Komisija nėra atsakinga už bet kokį šiame leidinyje esančios informacijos panaudojimą.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (Tarnyba) yra nepriklausoma valstybinė institucija, ginanti asmenis nuo diskriminacijos. Jos vadovas – lygių galimybių kontrolierius – prižiūri, kaip Lietuvoje laikomasi lygių galimybių įstatymų. Lietuvoje yra taikomi du: Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas bei Lygių galimybių įstatymas.

Gyventojai, įtarę, kad susidūrė su diskriminacija, gali pateikti skundą lygių galimybių kontrolieriui. Jis tyrimus dėl lygių galimybių pažeidimų gali atlikti ir savo iniciatyva. Šis pareigūnas taip pat atlieka nepriklausomus situacijos tyrimus ir apžvalgas, teikia išvadas ir rekomendacijas, vykdo švietėjišką bei prevencinę veiklą.

Tarnyba (tuomet – Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba) įsteigta 1999 metais. 2005 metais, įsigaliojus Lygių galimybių įstatymui, praplėtusi asmenų, kuriems taikoma apsauga nuo diskriminacijos, ratą, institucija buvo pervadinta į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą.

Šiuo metu lygių galimybių kontrolierės pareigas eina Agneta Skardžiuvienė. Daugiau informacijos apie Tarnybą galite rasti interneto svetainėje www.lygybe.lt.

Nacionalinis žmogaus teisių forumas (NŽTF) – tradicinis kiekvienais metais Tarpautinę žmogaus teisių dieną vykstantis renginys, kurio metu visuomenė kviečiama į diskusijas apie esamą situaciją ir tai, ką galėtume padaryti, kad Lietuvoje būtų gera gyventi visų tautybių, rasų, tikėjimų, lyčių, socialinių padėčių, įsitikinimų ar pažiūrų žmonėms – visiems. 2019 metų NŽTF skiriamas 30-osioms Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos metinėms. Šių metų šūkis skelbia – „Vaiko teisės – žmogaus teisės“.

NŽTF yra unikalus reiškinys, po vienu stogu suvienijantis akademinę, valstybinio ir nevyriausybinio sektoriaus bei tarptautinę bendruomenės ir pritraukiantis kelis šimtus klausytojų.

Šiomet visuomenei siūlomos temos: nuo jaunimo pilietinio aktyvumo, vaikų teisių užtikrinimo iki translyčių asmenų teisių apsaugos.

Organizatoriai: Lietuvos negalios organizacijų forumas, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Seimo kontrolierių įstaiga, Seimo Žmogaus teisių komitetas, Užsienio reikalų ministerija, Vaiko teisių kontrolieriaus įstaiga, Vytauto Didžiojo universitetas, Žmogaus teisių organizacijų koalicija.

Organizaciniai partneriai: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Norvegijos ambasada, Švedijos ambasada, Suomijos ambasada, JAV ambasada, Kanados ambasada, Lietuvos žurnalistikos centras, Atviros Lietuvos fondas, Friedrich Ebert fondas.

Informacinis partneris: LRT.

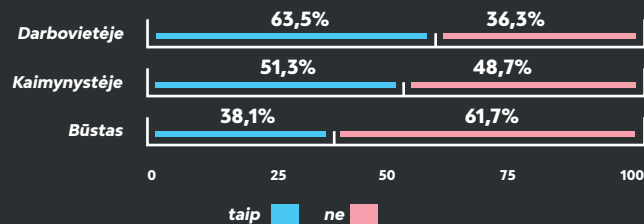
Daugiau informacijos apie renginį galite rasti interneto svetainėje www.nztf.lt.

Translyčiai asmenys Lietuvoje: situacijos apžvalga

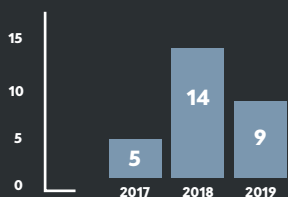
Teisinė situacija

Galimybė pasikeisti dokumentus 	Depatologizacija 	Apsauga nuo diskriminacijos
Tik teismo sprendimu	Nėra (laikoma sutrikimu)	2019 m. Konstitucinio Teismo sprendimu (nėra įstatymuose)
Šeimos gyvenimas 	Neapykantos nusikaltimai 	Sveikatos priežiūra
Neregamentuotas	Tiriami neefektyviai	Netinkama

Ar sutiktumėte dirbti, gyventi kaimynystėje, išnuomoti būstą translyčiam asmeniui?*

Translyčiai asmenys, pasikeitę asmens tapatybės dokumentus teismo keliu

*Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų nuomonės apklausa, Lygių galimybių kontroleriaus tarnybos užsakymu atlikta 2018 metų lapkričio mėnesį.

Svarbiausi įvykiai

- 2003** Civiliniame kodekse įtvirtinta teisė pasikeisti lytį
- 2007** Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas byloje *L. prieš Lietuvą*
- 2014** Europos Taryba taiko sustiprintos priežiūros procedūrą dėl neįteisinto lyties keitimo
- 2017** Dokumentai translyčiams asmenims teismo keliu keičiami be privalomojo chirurginės operacijos reikalavimo
- 2017** Parengtas Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektas
- 2019** Konstitucinis Teismas įtvirtina diskriminacijos lytinės tapatybės pagrindu draudimą